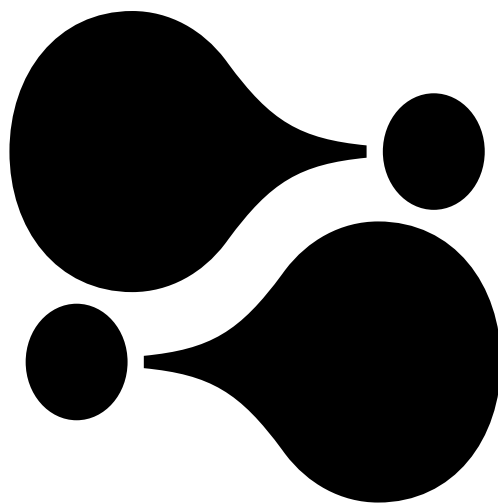

Amics i imaginaris

Un matí amb
Pol Guasch

Propostes per treballar a l'aula

Índex

Sobre Pol Guasch	3
<i>Ofert a les mans, el paradís crema</i>	4
Activitat 1 L'amistat, una conversa inacabada: Pol Guasch i Marina Garcés	5
Activitat 2 Fragments del llibre	10
Activitat 3 L'amistat en cançons: representació o idealització?	12
Bibliografia ampliada	14

Dossier elaborat per Júlia Ripoll amb el suport de l'equip del CCCB.
Els continguts d'aquest dossier es poden reproduir lliurement
amb finalitats educatives, citant la font original.

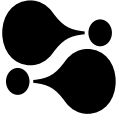
Sobre Pol Guasch

Nascut a Tarragona el 1997. És autor de *Napalm al cor* (Premi Llibres Anagrama de Novel·la 2021), que ha estat traduït al castellà, l'anglès, el francès i l'alemany, entre altres idiomes: «Un món de desig i supervivència, el després de l'apocalipsi marcat per diverses llengües, una repressió difícil d'identificar i una escriptura tan misteriosa com bella» (Mariana Enríquez).

Ha escrit els llibres de poemes *Tanta gana* (Premi Francesc Garriga, 2018) i *La part del foc* (Premi López-Picó, 2021). L'any 2022 va rebre el premi Talento a bordo del Festival Eñe de Madrid i el Premi 42 revelació en català. La seva última novel·la és *Ofert a les mans, el paradís crema* (Anagrama, 2024).

© Maria Ródenas,
2023.

Ofert a les mans, el paradís crema

Ofert a les mans, el paradís crema (2024) és l'última novel·la de Pol Guasch. L'escriptor narra la vida de dos amics, la Rita i en Lítón, des de la seva infantesa en contextos oposats, el descobriment del desig i l'amor, fins a l'emancipació i l'efervescència festiva de la vintena. Tot això mentre s'enfronten a les servituds de la família, en un futur incert marcat pel risc del col·lapse i l'extinció.

*Ofert a les mans,
el paradís crema*
Anagrama, 2024.

Activitat 1

L'amistat, una conversa inacabada: Pol Guasch i Marina Garcés

L'escriptor Pol Guasch i la filòsofa Marina Garcés van conversar al pòdcast [Radio Anagrama](#) sobre l'amistat i la manca d'imaginaris col·lectius sobre el contingut de l'amistat: què significa ser amics? Què fan els amics quan estan junts?

¹
Fragments
transcrits,
reordenats i
reformulats per
fer la lectura més
fluida.

Llegeix aquests fragments de la seva conversa¹ i contesta les preguntes que trobaràs a continuació.

I. L'amistat idealitzada i l'amistat real

Marina Garcés: Quan reflexionem sobre què fan els amics, en realitat estem explorant les rutines que compartim amb ells. Podríem fer un llistat de verbs diferents segons l'amic al qual ens referim: els amics amb qui parles, els amics amb qui surts de festa... Podríem crear **una partitura de l'amistat** que ens donaria contingut per representar-la. Al nostre imaginari, l'amor i l'amistat són absents; els hem substituït per amants i amics idealitzats. La filosofia occidental des d'Aristòtil ha abordat la pregunta de com ha de ser l'amistat, però poc se n'ha parlat del que fan realment els amics.

Quan preguntem als joves sobre els seus amics, les respostes són sovint abstractes i idealitzades: «amic és aquell amb qui sempre puc comptar», «a qui tinc per tota la vida», «a qui l'hi puc dir tot». No obstant això, **quan se'ls pregunta si realment experimenten aquestes coses amb els seus amics, la resposta sovint és «bé, no»**. És en aquest punt on comença la rectificació cap allò concret, i és aquí on es revelen totes les distàncies que converteixen la nostra vida en més que la construcció d'un ideal; converteixen qualsevol proximitat amb altres en un territori d'incertesa, de fragilitat, de conflicte, de mancança. Mai estem prou a prop (com deies tu, fins i tot quan a l'altre li van malament les coses, no ens acaba d'afectar

perquè no estem mai prou a prop). **Aquest «mai prou» és el terreny on l'amistat experimenta i inventa maneres possibles d'estar junts.**

Pol Guasch: M'agrada molt aquesta imatge de «partitura de verbs». L'acabament d'una amistat pot resultar dolorós, ja que deixem de conjuguar certs verbs que només practicàvem amb aquesta amiga en particular. Hi ha un aspecte de mi, un «Pol» que només existeix amb aquesta persona i que cap altre amic coneix: tenim el nostre llenguatge, els nostres codis, la nostra manera de dirigir-nos al món. L'acabament de les amistats ens permet veure com quedaran angles ocults de nosaltres mateixos per sempre més, aquells que algú deixa de veure i assenyalar per sempre més. **Podríem considerar l'amistat com una partitura de verbs conjugats, de verbs possibles i de verbs que potser, algun dia, deixaran de ser conjugats.**

II. La centralitat de les amistats a la societat

Marina Garcés: El que més em fascina és la centralitat de les amistats en les nostres vides, i com aquesta centralitat defineix qui som com a societat. No som només una societat de clans, empreses o institucions; som, alhora i en conflicte, una societat d'amics. Fixa't que l'amistat és l'única relació social per la qual no hem inventat ni contractes, ni constitucions, ni lleis, ni capítols matrimonials. No se signa l'amistat en cap escrit. Ens podem escriure cartes, declaracions, enviar-nos missatges de veu en temps real. Hi ha molta escriptura de l'amistat, molta paraula de l'amistat, molta conversa de l'amistat... però no hem instituït una lletra escrita per certificar-la. Això contrasta amb altres relacions afectives, com les paternofilials o de parella, que tenen documents escrits. **L'amistat és l'única paraula que no es deixa instituir, o que hem protegit de ser instituïda o mercantilitzada. Potser és l'única paraula compartida que ens resistim a posar per escrit.**

III. Els amics s'escullen o es troben?

Pol Guasch: Sovint contraposem l'amistat i la família i diem «la família no s'escull» —no esculls on neixes— però, en canvi, els amics són «la nostra família escollida». És cert que la família i la carn poden generar vincles molt forts, però també les promeses i les paraules compartides. Visc amb estranyesa aquesta dualitat que establim entre família i amistat: no esculls en quina família neixes, però arriba un moment en què esculls mantenir-la. D'altra banda, a l'amistat se li ha donat aquesta pàtina romantitzada, aquesta idea que «podem escollir els amics». Ben bé no és així; i no ho és perquè no tenim els amics que «volem» o «desitjaríem» tenir, sinó més aviat els que «podem». (...) Evidentment, l'amistat està travessada per forces superiors a nosaltres, com per exemple l'origen de classe, o el fet de compartir una ferida oculta, o senzillament que els vostres mons us han construït d'una manera similar. Per això torno a preguntar: realment els amics que tenim són els amics que hem escollit?

Marina Garcés: (...) Escollir no hem escollit res: trobem, constantment trobem. Trobem amors, trobem amics, ens trobem en espais temps i llocs que no hem triat (no hem triat on hem nascut, ni a quina escola ens han portat...). Tots aquests espais no escollits ofereixen possibilitats de trobada. Aquí la pregunta és, com trobar-nos amb d'altres: com acollir. A qui obres la casa, la vida, aquest «jo mateix» que es construeix a través de les relacions? També vol dir poder sortir de les relacions, perquè aquestes relacions poden fer patir. Quines relacions cal poder deixar enrere? És un altre sentit de la llibertat, que no és la llibertat d'escollir-nos, **sinó la llibertat de trobar-nos.**

IV. L'amistat com a activitat creativa

Pol Guasch: En el teu llibre, dius que les *males companyies* son un desafiament contra «el col·lapse de la imaginació».² Potser podríem pensar l'amistat, que, com bé dius, escapa a tota institucionalització, com un desafiament a aquest col·lapse. **L'amistat seria una mena de confabulació entre dues persones**

²
Garcés, Marina.
Op. cit., p. 11.

que es troben i es diuen «volem assenyalar el món d'aquesta manera». Pensar l'amistat com un gest que va contra el col·lapse de la imaginació implica que l'amistat pot derivar en una cosa productiva —no en el sentit capitalista, sinó imaginatiu i creatiu. L'amistat porta a l'activitat social, a la política, porta a filosofar, a descobrir... En l'amistat, l'ordre dels factors sí que canvia els resultats: dues persones que es troben per fer política o per filosofar no necessàriament es faran amigues, però dos amics sempre activaran un espai imaginatiu i creatiu.

Marina Garcés: Molt bonica, aquesta relació que fas entre imaginació i confabulació. Sembla que només pugui haver-hi confabulació si hi ha un pla (recórrer el món, transformar-lo). Si no hi ha pla, no hi ha «causa comuna». Però la causa comuna és precisament això: **la possibilitat d'imaginar aquell món que no hi havia, precisament perquè encara no érem amics.** Quan encara no som amics aquell món no existeix, i quan ja ho estem sent, estem creant món (és a dir, un conjunt de referències que passen a tenir sentit perquè dos o més les entenen). Aquesta *entesa* és clau: ens entenem, però això no vol dir que estiguem d'acord amb tot. Vol dir que hi ha un conjunt de referències (gestos, rutines...) que fa entesa, que es conjuga. Això és un acte creatiu, productiu: genera alguna cosa que no hi havia perquè encara no érem amics. És aquest el component a la vegada humil i subversiu de l'amistat: **s'expressa en un gest i aquest gest canvia el món.** Potser per això l'amistat no s'ha deixat mai capturar en una sola forma de certificar-la.

—

Preguntes:

1. La Marina Garcés assenyala el contrast entre el que diem sobre l'amistat i el que fem, després, en una amistat. Pensant en abstracte, què diries que és l'amistat? S'aplica aquesta definició a les teves amistats reals?
2. Com entens la metàfora de l'amistat com una «partitura de verbs»? Pensa en alguna amiga o amic proper: ets capaç de dibuixar la vostra «partitura de verbs»?
3. Has experimentat alguna vegada l'acabament d'una amistat? Què va suposar per a tu? Estàs d'acord amb en Pol Guasch i la seva reflexió sobre que quan acaba una amistat desapareix una faceta de qui som?
4. Segons Garcés i Guasch, fem amics en un determinat espai, travessat per contingències socials: un lloc geogràfic, una llengua, una classe social. Què en penses? Creus que hi ha barreres socials que fan, si no impossibles, improbables, les amistats?
5. Què creus que vol dir Garcés quan diu que els amics no necessàriament estan sempre d'acord, però comparteixen «una entesa»? Reflexiona sobre les teves pròpies amistats i descriu com es manifesta aquesta entesa amb alguna amiga o amic proper, tenint en compte els gestos, les bromes o les expressions còmplices que us uneixen.
6. Busca la definició d'amistat al diccionari i contrasta-la amb les suggerides per l'escriptor i la filòsofa. Per què creus que tant Garcés com Guasch fan ús d'imatges i metàfores per parlar de l'amistat?

Activitat 2

Fragments del llibre

Llegeix aquests fragments del llibre *Ofert a les mans, el paradís crema* (2024) de Pol Guasch i contesta les preguntes que trobaràs a continuació.

—

Fragment I

«Vaig conèixer la Rita quan la seva història ja s'havia trenat, per sempre més, a aquell pam maleït de terra. El dolor de la soledat és un dolor molt particular; ho vaig saber quan la vaig conèixer i ho vaig saber, sobretot, perquè en veure-la vaig descobrir que el seu dolor salvatge també era el meu. Ens vam fer amics. Això vol dir que durant un temps vam provar de fer de l'eufòria el camuflatge de la tristesa, i ens en vam sortir. **Quan estàs trist i vols desaparèixer, no ets tu qui vol morir, és el tu que eres abans.** I, tot d'una, amb l'altre de costat, volíem desaparèixer una mica menys: ens vam convèncer que aquella era la promesa de l'amistat. »

Fragment II

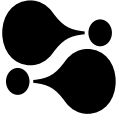
«La Rita oblidarà en Líton sense oblidar-lo. Pensarà que cadascú és una expressió del paisatge on ha nascut i que una distància insalvable s'obre entre ella i el seu amic. Una falla oberta entre tots dos perquè dos mons tan diferents els han fet créixer. **També pensarà que estimar-se té més a veure amb mirar junts una tercera cosa que no pas mirar-se entre tots dos,** i dubtarà a l'hora de dir què era allò que miraven junts. Sabrà que aquesta cosa, desconeguda, encara hi és. El que ja no hi és són tots dos mirant-la. Es preguntarà què en pot fer, del que sobra, on ubicar les coses que compartien i ja no.

—

Preguntes:

1. Quin és el paper de la soledat en la formació de l'amistat entre el narrador i la Rita?
2. Què creus que significa l'afirmació subratllada en el primer fragment?
3. Quina és la promesa de l'amistat segons el narrador i quina relació té amb el dolor?
4. Com interpretes la metàfora «cadascú és una expressió del paisatge on ha nascut»? Quin paper pots intuir que ha tingut aquesta diferència en l'amistat entre la Rita i el Lítón?
5. A l'activitat 1, la Marina Garcés suggeria que l'amistat és «la possibilitat d'imaginar aquell món que no hi havia... perquè encara no érem amics». Com es relaciona aquesta reflexió amb la frase subratllada en el segon fragment?
6. Per què sentim que quan s'acaba una amistat, d'alguna manera, s'acaba un món? Reflexiona a partir de les teves experiències personals.

Activitat 3

L'amistat en cançons: representació o idealització?

Escolta aquestes cançons sobre l'amistat i respon les preguntes que trobaràs a continuació.

1. Françoise Hardy, *L'amitié*
2. The Rembrandts, *I'll be there for you*
3. Carole King, *You've got a friend*
4. Ben E. King, *Stand by me*
5. Lucio Dalla, *L'anno che verrà*
6. Amaral, *Marta, Sebas, Guille y los demás*
7. Habla de mí en presente, *Nuevxs amigxs*
8. Carolina Durante, *El parque de las balas*

—

Preguntes:

1. Extreu un vers o dos de cada cançó que et semblin rellevants per definir l'amistat. Pots incloure cançons que no apareixen al llistat i et semblin més rellevants.
2. Després, seguint els exemples proporcionats, col·loca'ls a la taula que trobaràs a continuació i comenta-ho amb els companys.
 - a. Creieu que és fàcil trobar cançons que parlin de l'amistat i no de l'amor romàntic? I familiar? És realment clara la distinció entre les tres categories?
 - b. Quins versos us semblen més buits, i quins us ressonen més amb les vostres experiències?

L'AMISTAT IDEAL (el que diem que hauria de ser)		L'AMISTAT REAL (el contingut de l'amistat, allò que fem amb els amics)	
6	«Contigo me desnudo al ciento por ciento»	5	«Marta me llamó (...) solo para hablar, solo se sentía sola»

Bibliografia ampliada

Fonts principals del dossier:

- Garcés, Marina. (2022). *Males companyies*. Barcelona: Galaxia Gutenberg.
- Guasch, Pol. (2024). *Ofert a les mans, el paradís crema*. Barcelona: Anagrama.
- Garcés, Marina i Guasch, Pol. «L'amistat: una conversa inacabada», a *Tema llibre*, episodi 17, Ràdio Anagrama. <https://www.anagrama-ed.es/radio-anagrama/tema-libre/l-amistat-una-conversa-inacabada>

Teoritzacions contemporànies sobre l'amistat:

- Derrida, Jacques. (1998). *Políticas de la amistad*. Madrid: Trotta.
- Lagasnerie, Geoffroy de. (2023). *3. Une aspiration du dehors: Éloge de l'amitié*. Paris: Flammarion.
- Llovet, Jordi. (2009). *L'amistat / On Friendship*. Breus, nº30. Barcelona: CCCB.
- Weil, Simone. (2020). *La amistad*. Hermida editores.

Representacions literàries i cinematogràfiques de l'amistat³:

Pel·lícules i sèries com:

- *Frances Ha*, Greta Gerwig (film)
- *Close*, Lukas Dhont (film)
- *The Banshees of Inisherin*, Martin McDonagh (film)
- *Girls*, Lena Dunham (sèrie)
- *Sex Education*, Laurie Nunn (sèrie)
- *It's a sin*, Russell T Davies (sèrie)
- *Skam*, Hartvig Nissen (sèrie)
- *Prisma*, Alice Urciolo i Ludovico Bessegato (sèrie)
- *Desperate Housewives*, Marc Cherry (sèrie)
- *Jet Lag*, T de Teatre i Cesc Gay (sèrie)

Amics i imaginaris

Llibres com:

- *Panza de burro*, Andrea Abreu
- *Homes i ratolins*, John Steinbeck
- *Lo que te pertenece*, Garth Greenwell
- *El cor és un caçador solitari*, Carson McCullers
- *Els grans optimistes*, Rebecca Makkai
- *Lectura fácil*, Cristina Morales
- *Tan poca vida*, Hanya Yanagihara
- *El senyor Ibrahim i les flors de l'Alcorà*, Eric-Emmanuel Schmitt
- *Converses entre amics*, Sally Rooney
- *El poema de Guilgameix*, rei d'Uruk

